ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ИНТЕГРАЦИЯ НА УЯЗВИМИ ГРУПИ В ОБЩИНА ЕЛЕНА ЗА ПЕРИОДА 2025 – 2027 Г.

В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА „ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАВЕНСТВО, ПРИОБЩАВАНЕ И УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО (2021-2030)”

I.ВЪВЕДЕНИЕ

Общинския план за социално-икономическа интеграция на уязвими групи, *включително маргинализирани като роми, лица търсещи или получили международна закрила и др.* (за периода 2025-2027г.), наричан по-нататък План за интеграция, е разработен във връзка с Решение №151 от 07.03.2024г. на Министерски съвет за приемане на Национален план за действие за периода 2024-2027г. и в изпълнение на Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030).

Документът е в съответствие с Областна стратегия за равенство, приобщаване и участие на ромите в област Велико Търново (2021-2030) и е рамков документ, който очертава насоките за изпълнение на политиките за социално-икономическо приобщаване и участие на уязвими групи граждани на община Елена. Настоящият документ задава основни принципи на цялостната общинска политика за равноправно интегриране на ромите и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация в община Елена.

В настоящия документ терминът „роми“ се използва като общ термин. Той включва групи от хора, които имат повече или по-малко сходни, но не едни и същи културни и социални характеристики. Самоопределянето им също може да бъде различно. Не всички роми са обект на социално изключване, но всички те могат да станат обект на дискриминация и да бъдат лишени от права. Планът прилага общ и целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход и не изключва оказването на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи.

Планът преследва подобряване на жизнения стандарт на маргинализираните групи от ромски произход, както и на други граждани в сходна ситуация, повишаване на здравната култура, значимостта и ценността на образованието и равен достъп до здравни, социални услуги и заетост, повишаване мотивацията за промяна към по-качествен и здравословен начин на живот.

Реализирането на общинска политика за интегриране на маргинализираните групи е непрекъснат процес, инструмент за хармонизиране на местните инициативи с държавните изисквания, възможностите на местната власт и потребностите на жителите на общината, с цел подобряване благосъстоянието на тези групи.

Планът за действие е отворен документ, който подлежи на актуализация на база периодични анализи.

Изпълнението на плана е насочено към подобряване адаптивността и качеството на живот на целевите групи, нуждаещи се от социална подкрепа, преодоляване на изолацията и стимулиране на интегрирането в обществото, както и към активизиране на гражданското общество за толерантност, съпричастност и приемането им.

II. ЦЕЛИ, ПРИНЦИПИ И ПРИОРИТЕТИ (подчинени на Областната стратегия)

Стратегическа цел:

Създаване на условия за равнопоставеност, приобщаване и участие на ромите, чрез осигуряване на достъп до права, стоки и услуги, участие във всички сфери на обществения живот при спазване принципите на върховенство на закона и недискриминация..

Водещи принципи:

- Превантивност на мерките – предприемане на действия за отстраняване и намаляване на причините за риск от неравнопоставеност и социално изключване;

- Ефикасност, кохерентност и ефективност – кохерентност между рамката на ЕС и други политики, инструменти за финансиране и правни инструменти на ЕС (Европа 2020, Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), антидискриминационно законодателство, разширяване). Реализиране на цели и мерки за постигане на напредък към целите за равенство, приобщаване и участие на ромите;

- Допълняемост – допълване с други стратегически документи и национални програми;

- Партньорство – поставяне на общи цели, приемане на съгласувани подходи за работа, споделяне на информация и опит между всички заинтересовани страни;

- Недопускане на дискриминация - пълноценно и активно участие на всички в обществения живот;

- Включване на лица от маргинализираните групи в дейностите по промяна на условията и начина на живот с постепенно нарастване на тяхната ангажираност до пълно обхващане на всички жители в съответното населено място.

- Иновативност в прилагане на нови подходи в политиките за равенство и приобщаване.

Приоритетни области на действие в настоящият план са:

ПРИОРИТЕТ I: ОБРАЗОВАНИЕ

ПРИОРИТЕТ II: ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

ПРИОРИТЕТ III: ЗАЕТОСТ

ПРИОРИТЕТ IV: ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

ПРИОРИТЕТ V: ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И АНТИДИСКРИМИНАЦИЯТА

ПРИОРИТЕТ VI: КУЛТУРА И МЕДИИ

III. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО

1. **Население. Демографска характеристика.**

Селищната структура на община Елена обхваща общинския център /единствен град/, 4 села, които са центрове на кметства /Майско, Константин, Беброво и Каменари/ и още 15 кметски наместничества. Общият брой на населените места в община Елена е 124.

БРОЙ НАСЕЛЕНИЕ - ДАННИ ЗА СТРАНАТА, ЗА ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО И ЗА ОБЩИНА ЕЛЕНА КЪМ 31.12.2023 г.**

Области	Общо			В градовете			В селата		
Общини	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Общо за страната	6445481	3097698	3347783	4738461	2254254	2484207	1707020	843444	863576
Област Велико Търново	202232	96500	105732	141139	66616	74523	61093	29884	31209
Община Елена	7473	3613	3860	4327	2045	2282	3146	1568	1578

*** Посочените данни са от информационната система на НСИ*

БРОЙ НАСЕЛЕНИЕ - ДАННИ ЗА СТРАНАТА, ЗА ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО И ЗА ОБЩИНА ЕЛЕНА ПО ГОДИНИ КЪМ 31.12.2023 г.**

	(брой)				
	2019	2020	2021	2022	2023
	Общо	Общо	Общо	Общо	Общо
Общо за страната	6951482	6916548	6838937	6447710	6445481
Велико Търново	232568	229718	225674	204033	202232
Елена	8389	8358	8269	7556	7473

*** Посочените данни са от информационната система на НСИ*

НАСЕЛЕНИЕ ПОД, ВЪВ И НАДТРУДОСПОБНА ВЪЗРАСТ* - ДАННИ ЗА СТРАНАТА, ЗА ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО И ЗА ОБЩИНА ЕЛЕНА КЪМ 31.12.2023 г.**

	Общо за страната	Област В. Търново	Община Елена
Под трудоспособна възраст	977 417	27 338	1 011
В трудоспособна възраст	3 769 424	113 810	4 084
Над трудоспособна възраст	1 698 640	61 084	2 378

**За 2023 г. тези граници са от 16 г. до навършването на 62 г. за жените и 64 г. и 6 м. за мъжете.*

*** Посочените данни са от информационната система на НСИ*

ЕСТЕСТВЕНО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПРЕЗ 2023 Г. ДАННИ ЗА СТРАНАТА, ЗА ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО И ЗА ОБЩИНА ЕЛЕНА**

	Живородени	Починали	Естествен прираст
Общо за страната	57197	101006	-43809
Област Велико Търново	1587	3681	-2094
Община Елена	59	149	-90

** *Посочените данни са от информационната система на НСИ*

РАЖДАЕМОСТ ПО ГОДИНИ И ПО НАСЕЛЕНИ МЕСТА В ОБЩИНА ЕЛЕНА*

Населено място	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Елена	43	36	44	33	23	29
Майско	20	22	28	16	23	13
Константин	13	9	6	8	8	9
Беброво	5	3	5	2	7	2
Каменари	2	0	0	2	3	4
Общо	83	70	83	61	64	57

* *Данните са предоставени от ГРАОН Елена и са на база постоянен адрес*

ДАННИ ОТ ПРЕБРОЯВАНЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО ПРЕЗ 2021 ГОДИНА/НСИ/.

Етническо самоопределяне:

Данните са за Област Велико Търново

2021								
	Общо	Българска	Турска	Ромска	Друга	Не мога да определя	Не желая да отговоря	Непоказана**
Велико Търново	207371	178491	11348	3655	1652	598	1716	9911
Община Елена	7737	5516	1041	726	49	44	69	292

**В категорията "Непоказана" са включени лицата, добавени от административни източници, за които липсва информация в използваните при преброяването регистри.

Доброволно самоопределили се по етнос, са общо 7737 души.

Най-голям е делът на българската етническа група, която наброява 5516 души.

Втори по численост е турският етнос – 1041 души.

Представители на ромския етнос са 726 души. И други етноси – 49. Други 113 души не са пожелали или не могат да се самоопределят.

Разпределение на населението:

По-голяма част от населението на община Елена - /около 80%/ е съсредоточено в града и в селата Майско, Константин и Беброво. Останалото население в общината е неравномерно разпределено в по-малките населени места. Гъстотата на населението е 12,32 души на кв. км., по-ниски показатели спрямо средните за област Велико Търново.

Анализът на демографската динамика

Видно **по данни от НСИ** в годините 2019-2023 се наблюдава намаляване на населението с 916 души.

Изводът е, че демографската характеристика на община Елена следва характерните за страната тенденции за намаляване броя на населението в резултат на по-малкия брой родени деца и интензивната миграция и емиграция на младите хора в активна и в репродуктивна възраст. Причина за влошените демографски показатели е и общото социално-икономическо състояние в страната и в частност на региона. Млади хора търсят препитание и реализация в по-големите градове или извън страната, тъй като малкият град не им дава възможност за пълно задоволяване на разнообразните им потребности и интереси.

<u>Изводи</u> за основните демографски проблеми в община Елена:

- Наблюдава се тенденция за намаляване броя на населението;
- Преобладаващ е делът на по-възрастно население;
- Най-голяма е групата на населението в трудоспособна възраст;
- Наблюдава се негативна тенденция на увеличение на дела на населението в над трудоспособна възраст, за сметка на намаление на населението в трудоспособна възраст;
- Регистрират се високи нива на смъртност, които значително превишават раждаемостта.

2. Образование и обучение.

През учебната 2024/2025 година образователната система в община Елена обхваща:

- 5 детски градини (ДГ), от които три защитени;
- 1 средно училище (СУ), средищно;
- 2 основни училища (ОУ), от които 1 средищно и защитено едновременно;
- 1 начално училище (НУ), средищно;
- 1 обединено училище (ОбУ), средищно и защитено
- 1 Център за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР).

ДАННИ ЗА ДЕТСКИТЕ ГРАДИНИ КЪМ 31.12.2024 Г.*

Детска градина	Финансиране	Групи	Брой деца	Деца със СОП	Педагогически персонал	Непедагогически персонал
ДГ „Радост“ гр. Елена	общинско	5	108	1	11	11

ДГ „Вяра, Надежда и Любов“ с. Беброво	общинско	1	17	2	2,5	3,25
ДГ „Щастливо детство“ с. Константин	общинско	1	23	1	2	3,25
ДГ „Приказен свят“ с. Майско	общинско	2	45	0	5	6
ДГ “Мир“ с. Каменари	общинско	1	10	0	2	2
общо		10	203	4	22.5	25,5

**По данни на НЕИСПУО и Заповед за определяне на численост*

ДАННИ ЗА УЧИЛИЩАТА КЪМ 31.12.2024 Г.*

УЧИЛИЩА	ФИНАНСИРАНЕ	УЧЕНИЦИ							ПЕРСОНАЛ	
		дневна форма	Индивидуална /със СОП/	самостоятелна форма /над 16 г./	комбинирана форма /със СОП/	Индивидуална по здравословни проблеми	общо ученици	Ученици със СОП	педагогически специалисти	непедагогически специалисти
СУ „Иван Момчилов“ гр. Елена	общинско	389	5	4	4	-	398	19	53,5	16,5
НУ „Ил. Макариополски“ гр. Елена	общинско	82	2	-	4	-	88	6	10	4,25
ОбУ „Отец Паисий“ с. Майско	общинско	134	-	6	-	1	134	1	18	6,5
ОУ„Отец Паисий“ с. Константин	общинско	53	-	-	-	-	53	0	9,5	3,5
ОУ „Христо Ботев“ с. Беброво	общинско	16	-	-	-	-	16	0	7,5	2,5
Общо:		674	7	10	8	1	684	26	98,5	33,25

**По данни на НЕИСПУО*

В системата на образователните институции в общината е и **Центърът за подкрепа за личностно развитие**, който е приемник на Общинския детски комплекс и от учебната 2016/2017 година функционира съгласно чл. 49, ал. 1 от ЗПУО.

В община Елена са осигурени възможности за равен достъп и приобщаващо образование на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование, както и дейности за предоставяне на подкрепа за личностно развитие.

В училищата и детските градини са осигурени кадри с изискуемия образователен ценз, осигуреност на системата с кадри със профилирана образователна специализация - ресурсни учители, педагогически съветници, психолози, логопеди, образователни и здравни медиатори, и медицински специалисти.

Утвърдени и прилагани са правила за прием в учебните заведения, гарантиращи яснота и равни права при осъществяване на приема.

Използват се разнообразни и иновативни форми/методи за обучение и оценка на постиженията на учениците, водещи до високи резултати от образователно-възпитателния процес (средния успех за отделните училища поддържа много добро ниво).

Предоставя се подкрепа за даровити деца и ученици. Отлични постижения при участия в национални и международни конкурси и състезания в различни области.

Чрез правилна политика община Елена се стреми да промени стереотипите и социалните норми спрямо децата от уязвимите групи. Чрез промяна в мисленето и разбиранията искаме да се достигне до осъществяване на ефективни модели на интеграция и социализация на всички членове на обществото.

Причините за отпадане от училище са свързани с трудности както с обучаемостта на тези деца, така и с училищната среда и с организацията и съдържанието на учебния процес.

Институциите работят за пълния обхват и задържане на децата в училище и детска градина. Сформирани са екипи, които работят съвместно по Междуинституционалния механизъм, случаите се разглеждат и в МКБППМН, където се прилагат възпитателни мерки, както и мерки по закрила на децата и учениците. Целта на процедурата е да доведе до редовно посещение на занятията.

Основните акценти в тази дейност, които трябва да се наблюдават са:

- Деца подлежащи за предучилищна група и първи клас;
- Реинтегриране на отпадналите ученици;
- Работа с родители;
- Извънкласни дейности;
- Огрaмотяване на малограмотни и неграмотни възрастни;
- Обучение и квалификация на учители и директори в мултикултурна среда;
- Недопускане на обособяване на сегрегирани училища;
- Иновативни модели и практики;
- Превенция на отпадане от училище;
- Наличие и дейност на образователните медиатори;
- Изграждане на образователни услуги в общността;
- Завършване на деца и ученици от уязвимите групи на основно, средно и продължаване на висше образование;
- Равнопоставеност в достъпа до образователни услуги.

3. Здравеопазване.

Рисковите фактори създават условия и повишават вероятността отвъзникване на заболявания. При лицата, принадлежащи към големите малцинствени общности в България, се наблюдава по-силно влияние на първичните (масово обедняване, висока безработица,

влошена структура на доходите и потреблението, неблагоприятна околна и жилищна среда, начин на живот, генетични заболявания) и вторичните рискови фактори (някои болестни състояния с хронично протичане, които от своя страна създават условия за усложнения или други заболявания).

На територията на общината работят здравни медиатори, които подпомагат дейността по провеждане на политики в областта на здравната профилактика сред населението и на лекарите при и по повод на предоставяната медицинска помощ; съдействат и при провеждането на имунизационни кампании сред лицата от ромската общност.

Като проблеми се очертават липсата на достатъчно здравни медиатори, здравната неосигуреност на голяма част от ромското население, ранната бременност при малолетни и непълнолетни майки, липсата на информираност по теми, свързани със здравеопазването.

Сред някои групи от ромското население се наблюдават следните тенденции по отношение на бременността: бременните жени се картотекират непосредствено преди раждане, не посещават редовно женска консултация и с това попадат в рискови групи бременности. Като цяло бременностите са много ранни и се наблюдават бракове по съребрена линия.

Част от уязвимите групи са неосигурени или с прекъснати здравно-осигурителни права. Безработицата и липсата на постоянни средства води до голям брой здравно неосигурени лица и увеличаване на смъртните случаи.

Особено характерно за малцинствените общности е ранното майчинство. В повечето от случаите децата не се припознават от биологичните си бащи. Рискът от изоставяне на тези деца е голям, а ранното майчинство може да бъде фактор за социалното изключване на майката.

Преобладаващата част от общността е безработна, с ниско ниво на образование, няма мотивация и желание за повишаването му. Това в известна степен възпрепятства достъпа до личен лекар и оказва пряко влияние върху развитието на детето.

Здравната неосигуреност, инфекциозните заболявания, ранната бременност и късна диагностика при АГ специалист, неефективно семейно планиране и предпазване от нежелана бременност, ниска здравна профилактика, липсата на превенция на рисковите фактори, свързани с начина на живот и факторите на околната среда създават предпоставки за социалната капсулираност на хората тази общност и до практическо социално изключване от обществения и социалния живот, и определено затруднява интеграционните процеси.

Оскъдният обществен транспорт засилва изолираността на някои групи от ромската общност.

Основен акцент следва да се постави на нивото на здравна култура и здравен статус при населението от малцинствените групи. Липсата на превенция, навици и условия за добра хигиена, както и навременен достъп до здравни услуги за тази група население, са сред

водещите причини за повишената заболеваемост при нея. Следва да се насочат усилия към дейности за повишаване на здравната култура и провеждане на задължителни имунизации.

4. **Заетост.**

В резултат на икономическите промени уязвимите групи са в неизгодно положение на пазара на труда. Голяма част от тях са дълготрайно безработни, други не са регистрирани в Бюрата по труда и спадат към категорията на „обезкураженитe“ и „неактивните“ лица. Много от ромите периодично или трайно мигрират в страните от Западна Европа с цел търсене на работа.

Като проблем в приоритет „Заетост“ се очертава липсата на образование при лицата от ромски произход и ниското заплащане на труд поради липсата на квалификация и опит.

Една от най-уязвимите групи на пазара на труда е тази на безработните роми. Трудовата им интеграция е свързана с решаването на проблема с високия процент на дълготрайно безработните сред тях. В община Елена, така както и в цялата страна, основните причини, обуславящи високото ниво на безработица сред ромите са ниското ниво на образование или липсата на такова; недостатъчната мотивация и несериозното им отношение към законово регламентираните им задължения като регистрирани в Дирекция „Бюро по труда“, липсата на умения за търсене и кандидатстване за работа; липсата на квалификация, на предприемачески умения и финансов ресурс за стартиране на собствен бизнес; демотивация за работа поради продължителна безработица; регистрация в Д „БТ“ с цел получаване на социални помощи.

Анализите на безработицата показват, че в образователната структура на безработните в община Елена преобладават лицата с основно и по-ниско образование и без професионална квалификация, а липсата на образование и професия, както и ниската квалификация, са бариери пред заетостта. Голяма част от регистрираните лица от ромски произход са с основно образование и без образование, което ги поставя в още по-неблагоприятно положение на пазара на труда и най-вече на първичния пазар на труда. Поради това основната алтернатива за реализация на лицата от ромски етнос остава включването им в програми и мерки за обучение и заетост, финансирани от държавния бюджет или със средства от Европейския социален фонд.

В по-голямата си част безработното население получава помощи, чиито размери са недостатъчни, за да задоволят потребностите на многочленните семейства. С тази група са свързани проблеми от най-различен характер - инфраструктурни и благоустройствени, образователни, здравни, екологични, социални, културни и др. Състоянието на местната икономика, ниската степен на образование, липсата на квалификация още повече стеснява кръга от възможности за намиране на постоянна работа. Поради тези причини населението от уязвими групи работи през летните месеци обща работа и не придобива трайни трудови навици и умения. Тенденция на пазара на труда е ниско образованите безработни и тези без квалификация да намират най-трудно работа.

В една голяма част от регистрираните в бюрата по труда лица от ромски произход са обезсърчени. Дълготрайната безработица често води до демотивация при търсене на заетост и безработните лица стават част от системата на социално подпомагане.

Няма точни и систематични официални данни за дела на ромите сред хората, обект на социално подпомагане. Въпреки това редица проучвания показват, че ромските семейства и техните деца числено преобладават сред лицата, обект на социално подпомагане.

Повечето от целевата група безработни, не търсят активно работа, нямат завършено образование и придобита квалификация и професионални умения, което затруднява и намирането и съответно наемането им на работа и включването им в обществения живот.

Безработицата и ниските доходи при тази общност обуславя рискова група социално слаби лица и семейства, подпомагани с месечни социални помощи по Закона за социално подпомагане и Правилника за прилагане на закона за социално подпомагане.

5. Жилищни условия.

Степента на урбанизация при отделните етноси е различна. По-голямата част от българския етнос на територията на област Велико Търново населява градовете. Ромското население е концентрирано предимно в селата. Част от ромските семейства живеят в собствени жилища, но голяма част от тях обитават наети жилищни имоти.

В някои населени места жилищният фонд е стар и амортизиран. Някои от групите поддържат нисък стандарт и живеят в крайно лоши битови и санитарно-хигиенни условия. Често в дадено жилище живеят различни възрастови поколения и няколко семейства обикновено с две, три или повече деца. Общинският жилищен фонд, който обикновено е недостатъчен, играе важна роля за подпомагане на гражданите с ниски доходи и социални нужди да получат достъпни жилища и да живеят в достоен и подходящ за живеене стандарт.

Често ромите живеят в жилищни групи – махали или така наречените „обособени ромски квартали“, където жилищните условия са крайно неприемливи. Обособените квартали продължават да бъдат една от основните пречки за цялостното приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, тъй като условията на живот в тях водят до задълбочаване на изключването им, до занижаване на възможностите за подобряване на образователния, социално-икономическия и здравния статус и до маргинализиране на значителна част от общността.

Като основни проблеми се очертават обитаването на една жилищна постройка от много семейства, ниската култура на хигиенност, струпването на отпадъци по дворовете на къщите и образуването на нерегламентирани сметища.

Изпълняват се дейности и проекти от страна на общините на територията на областта, които целят подобряване на социалната инфраструктура, но е налице необходимост от изграждане на общински жилища за социално слаби граждани, включително и такива от ромски произход.

6. Върховенство на закона и антидискриминация.

Въпросът за равнопоставеността и недискриминацията намира правно основание в Конституцията и в законите на Република България, които изискват равно третиране на гражданите, без оглед на тяхната раса или етнос. Член 6 от Конституцията гласи: „(1) Всички хора се раждат свободни и равни по достойнство и права. (2) Всички граждани са равни пред закона. Не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние."

Все още е налице неинформираност сред населението от ромски произход и уязвимите групи за възможностите за защита правата на гражданите срещу проява на дискриминация.

Главните фактори, пораждащи престъпността в ромската общност и в други общности в неравностойно положение са идентични. Те са свързани с проблеми като бедност, лоши битови условия, безработица, неграмотност, участие в сивата икономика.

Според служителите на реда много роми не смятат административните нарушения за престъпления, а ги възприемат и оправдават като начин за оцеляване. Такива са например престъпленията, свързани със събиране на желязо за вторични суровини. Последното е станало част от сивата икономика, други форми на която са: незаконен дърводобив; незаконно събиране на реколта; улична продажба на евтини потребителски стоки, често контрабанда. Най-разпространените видове престъпления сред уязвимите групи са кражби, измами, управление на МПС от неправоспособни лица, причиняване на средна или лека телесна повреда, увреждания, изнасилвания или блудства.

Децата в риск са специфична група, чиито представители са жертва, а понякога и извършители на престъпления и противообществени прояви.

Община Елена не се допуска двоен стандарт в прилагането на действащото българско законодателство по отношение на уязвимите групи. Утвърдени са толерантни междуетнически отношения чрез всички форми: култура, образование, спорт, заетост. Насърчава се равнопоставеността между жените и мъжете и се осигуряване на предпоставки за успешна реализация на жените и майките от уязвимите групи. В общината не се допуска дискриминационно отношение, поради което няма постъпили или регистрирани жалби за нарушаване на общодопустимите правила и норми. Постигането на устойчивост в отношенията и интегриране на уязвимите групи е приоритет в работата на общината.

Наред с постигнатото съществуват и проблеми, касаещи някои приоритетни области. Като най-съществен проблем по отношение спазването на обществения ред, може да се посочи нарушенията на тишината, предимно през летния сезон и най-вече при организиране и провеждане на тържества на открито.

Важен елемент за осъществяване на интеграционната политика е работата в посока преодоляване на негативните стереотипи. Това може да стане с участието на цялата

общественост, включване и на целевите групи в процесите на формиране и изпълнение на европейски, национални и местни политики, инициативи за популяризиране на културната идентичност на етническите общности, на добрите примери, постижения и други.

7. Култура и медии

Общината има готовност да продължи своята дейност за защита правата на човека, неговото материално и нематериално наследство, без да се засягат националните ценности, бит и традиции в името на цялостното духовно обогатяване.

На територията на община Елена функционират 19 читалища. Читалищата са създадени от самите общности и са отворени за всички независимо от възрастта, пола, политическите и религиозни възгледи. Всички те развиват културна и просветна дейност чрез библиотеките и различни школи по изкуства, състави на любителско художествено творчество, групи за народни танци и обичаи, художествено слово, за изобразително и приложно изкуство и др.

Общината стимулира различни проекти с цел използване на местния специфичен културен потенциал по нов и интересен начин за обновление и развитие на региона като привлекателно място за живот. Проектните дейности се стремят да включват като участници необхванати досега от културния живот млади хора, хора със специфични потребности и лица от уязвимите групи, като им се предоставят възможности за нови изяви и партньорство. Специфичните цели при реализиране на бъдещи проектите са:

- да се привлекат млади хора, хората от уазвимите групи и хората със специални потребности като участници в културния живот на общността;

- да се даде възможност за изява на млади творци;

- да се насърчи комуникацията и партньорството между младите хора, хора от различни етноси и групи от неравностойно положение;

- да се провокират нови социални ефекти – на сплотеност на общността и идентифициране с населеното място;

- да се въведат нови практики за промотиране на културния живот в общността.

Проектите ще бъдат насочени към всички целеви групи с акцент към млади хора и млади семейства от общността, лица със специални потребности. Очакваните резултати при изпълнение на проектите са: по-добре информирана местна общност и целеви групи, организиране и провеждане на културни събития, повишена удовлетвореност от културния живот на общината, привличане на млади хора и хора със специални потребности като участници в културния живот на общността.

IV. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА ЕЛЕНА ЗА ПЕРИОДА 2025 – 2027 Г.

1. Приоритет ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Оперативна цел: Създаване на условия за осъществяване на качествено и приобщаващо образование, за образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи, включително роми, и за утвърждаване на интеркултурното образование

№	Мерки	Срок за реализация	Вид на дейността	Отговорна институция	Финансиране на дейността	Индикатори
Цел 1: Повишаване обхвата на децата и учениците в предучилищното и училищното образование и намаляване на отпадналите и преждевременно напуснали училище деца						
1.1	Повишаване на обхвата на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст по механизма за обхват	2025-2027 г.	Създаване на мерки за привличане, задържане и успешно завършване на училище	учебните заведения, Община Елена, МКБППМН, ОЗД към ДСП гр. Елена	Не са необходими средства	Брой деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст обхванати трайно в образователната система
1.2	Осигуряване на приобщаваща среда за деца, които не владеят добре българския език в предучилищна възраст	2025-2027 г.	Осъществяване на допълнителни модули по български език, в т.ч. разработване и прилагане на методика за овладяване на българския език	Училищните ръководства, Община Елена	Средства по национални програми	Брой деца от уязвими групи, които не владеят добре български език, включени в допълнително обучени
1.3	Прилагане на система от стимули и мерки за въвеждане на интеркултурно образование във всички етапи на предучилищно то и училищното образование	2025-2027 г.	Включване на деца в извънучилищни дейности – курсове, спортни занимания, екскурзии, включително в извънучебно време	училищни ръководства, Община Елена, МКБППМН	Средства по национални програми	Брой ученици от уязвими групи включени в допълнително обучение и брой проведени занимания
1.4	Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти и здравните медиатори за	2025-2027 г.	Използване на инструментариум за ранно идентифициране на	Училищни ръководства,	Средства по различни	Брой педагогически специалисти, преминали обучение и курсове за

	прилагане на диференциран подход при обучението на учениците, които имат пропуски или срещат затруднения при овладяването на учебното съдържание		ученици в риск от преждевременно напускане на образователната система и за диференциран подход при определяне на потребностите им от предоставяне на индивидуална подкрепа	Община Елена	програми и проекти	квалификация за прилагане на инструментариум за ранно идентифициране на ученици в риск от преждевременно напускане на образователната система
1.5	Реализиране на интегрирани дейности за образователна интеграция на деца и ученици от етническите общности в уязвимо положение	2025-2027 г.	Осигуряване на ефективен процес на обхват, включване и реинтеграция в образователната система. Провеждане на събития и дейности с цел подпомагане на интеграционните процеси.	Екипи за обхват, училищни ръководства	Проекти	- брой дейности за връщане на отпадналите ученици, - брой събития, - подобрени образователни резултати - брой деца и ученици реинтегрирани в образователната система
1.6	Осъществяване на психологическа подкрепа и социална подкрепа на деца и ученици от уязвими групи,	2025-2027 г.	Назначаване и обучение на образователни медиатори и социални работници	Община Елена , Бюро по труда, Дирекция СП	Програми и проекти;	Брой обучени и назначени образователни медиатори и социални работници в системата на предучилищното и училищното образование
Цел 2: Повишаване компетентностите на педагогическите специалисти и на непедагогическия персонал за работа в мултикултурна среда за преодоляване на стериотипи и дискриминационни нагласи						
2.1	Недопускане на дискриминационни нагласи в обществото	2025-2027 г.	Провеждане на различни инициативи /отбелязване на дати от празничния календар, екскурзии, информационни кампании и др./	Община Елена, училищни ръководства	Средства от програми и проекти	Брой проведени инициативи
2.2	Утвърждаване на междукултурните ценности и многообразието в образователната среда	2025-2027 г.	Реализиране на форми на взаимодействие между децата и учениците от различен етнически произход и от различни	Община Елена, училищни ръководства	Средства от програми и проекти	-брой разработени и въведени програми за образователна дейност в ДГ и училищата, съобразени с културите на

			населени места с цел възпитаване у подрастващите на модел на поведение, основан на поведенчески модели за хуманизъм и толерантност			различните етнически общности -брой деца и ученици, които са се включили -брой проведени занимания по интереси, насочени към гражданското образование -брой въведени форми на интеркултурно образование
Цел 3: Взаимодействие с родителите за осъзнаване и осъществяване на техните отговорности за възпитанието, развитието , образованието и отглеждането на децата, както и за сътрудничество с детската градина /училището.						
3.1	Осъществяване на дейности за повишаване на осведомеността на родителите на деца от уязвими групи относно ползите от образование	2025-2027 г.	Информационни кампании за ролята на образованието. Провеждане на прояви с участие на родителите.	Община Елена; училищните ръководства, МКБППМН	Средства от програми и проекти	Брой информационни кампании
3.2	Осъществяване на дейности за приобщаване на родители от уязвими групи към училищния живот и мотивирането им за образованието на децата	2025-2027 г.	Ангажиране на родители на деца и ученици от етническите малцинства в различни инициативи и засилване на сътрудничеството с тях	Ръководствата на учебните заведения, ЦОП, МКБППМН	Средства от програми и проекти	Брой дейности за приобщаване на родителите към училищният живот
3.3	Придобиване на умения от родителите за работа в електронна среда/ в т.ч. образователни платформи, търсене на електронно съдържание и др./	2025-2027 г.	Обучение на родители за придобиване на умения за работа в електронна среда	Училищните ръководства	Средства от програми и проекти	Брой родители, участвали в обученията за придобиване на умения за работа в електронна среда

2. Приоритет ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Оперативна цел: Равнопоставеност в достъпа до качествено обществено здравеопазване и подобряване на здравословното състояние на населението в обособените уязвими етнически общности, с концентрация на бедност.

№	Мерки	Срок за реализация	Вид на дейността	Отговорна институция	Финансиране на дейността	Индикатори
Цел 1: Подобряване на майчиното и детското здравеопазване в обособените уязвими общности, с концентрация на бедност						
1.1	Провеждане на беседи с младите хора и техните родители за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност.	2025-2027 г.	Провеждане на информационни кампании с млади хора и техните родители	Община Елена, Здравни медиатори	Не са необходими средства	Брой обхванати млади хора и техните родители
1.2	Повишаване обхвата на деца без лични лекари и провеждане на профилактични прегледи с мобилни педиатрични кабинети	2025-2027 г.	Обхват на деца без лични лекари, открити от здравните медиатори	Здравни медиатори, Община Елена	Не са необходими средства	Брой регистрирани деца при личните лекари и прегледани от мобилни
1.3	Разяснителни кампании за необходимостта от ваксиниране със задължителните имунизации по Националния имунизационен календар .	2025-2027 г.	Провеждане на разяснителни кампании за необходимостта от ваксиниране със задължителните имунизации и ползите от тях.	Здравни медиатори, Община Елена	Не са необходими средства	Брой разяснителни кампании за необходимостта от ваксиниране със задължителните имунизации
Цел 2: Подобряване на достъпа до качествено обществено здравеопазване на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост						
2.1	Повишаване информираността на населението от уязвимите групи за разпространението на ХИВ/СПИН, болести предавани по полов път и злоупотреба с психоактивни вещества.	2025-2027 г.	Активиране дейността на отговорните институции и НПО сектора за провеждане на информационни кампании и здравна просвета	МКБППМН при Община Елена;	Бюджетни средства от отговорната институция	Брой обхванати лица с дейности по подобряване на профилактичните дейности
2.2	Подобряване информираността за туберкулозата сред уязвимите групи	2025-2027 г.	Получаване на информация за болните от туберкулоза, подкрепа в процеса на лечение на болните	Община Елена съвместно с РЗИ	Бюджетни средства от отговорните институции	Брой лица обхванати със скрининг за риска от туберкулоза
Цел 3: Повишаване на здравните знания и информираност на хора от уязвимите групи						
3.1	Повишаване на здравните знания и информираност на населението от уязвимите групи	2025-2027 г.	Провеждане на информационни срещи с лица от етническите	Община Елена,	В рамките на утвърдения бюджет	Брой представители на етническите малцинства

			общности за информиране за здравноосигурителните им права и задължения.	личните лекари		всключени в информационни срещи
3.2	Повишаване на знанията на здравните медиатори за уязвимите групи и работата с тях	2025-2027 г.	Обучения на здравните медиатори за придобиване на необходимите знания и умения	Община Елена	В рамките на утвърдения бюджет, Средства от програми и проекти	Брой обучени здравни медиатори, Брой квалификационни курсове.

3. Приоритет ЗАЕТОСТ

Оперативна цел: Равнопоставен достъп и подобряване реализацията на ромите на пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях; намаляване на социалните неравенства и активното им социално приобщаване.

№	Мерки	Срок за реализация	Вид на дейността	Отговорна институция	Финансиране на дейността	Индикатори
Цел 1: Мотивиране за активно търсене на работа, професионална ориентация, професионална квалификация и придобиване на ключови компетентности						
1.1	Мотивиране за самостоятелно търсене на работа	2025-2027 г.	Провеждане на групови информационни мероприятия в ДБТ	Дирекция „Бюро по труда” , Община Елена	Съгласно бюджетите по утвърдени програми и проекти по НПДЗ, Средства от програми и проекти	Брой включени лица Брой квалификационни курсове

1.2	Консултиране за включване в професионално обучение	2025-2027 г.	Провеждане на групови информационни мероприятия на терен	Дирекция „Бюро по труда” , Община Елена	Съгласно бюджетите по утвърдени програми и проекти по НПДЗ, Средства от програми и проекти	Брой включени лица, брой консултации
Цел 2: Насърчаване на предприемачеството и управление на собствен бизнес						
2.1	Мотивиране, консултиране и обучение за стартиране на самостоятелна стопанска дейност и управление на собствен бизнес	2025-2027 г.	Индивидуални консултации за мерки и програми, подпомагащи стартирането на собствен бизнес	Община Елена, Дирекция „Бюро по труда”	Съгласно бюджетите по утвърдени програми и проекти по НПДЗ, Средства от програми и проекти	Брой включени лица, брой консултации
2.2	Консултиране за включване в подходящо обучение	2025-2027 г.	Индивидуални консултации за включване в подходящо обучение	Община Елена, Дирекция „Бюро по труда”	Съгласно бюджетите по утвърдени програми и проекти по НПДЗ, Средства от програми и проекти	Брой включени лица, брой консултации
Цел 3:Насърчаване на социалния и гражданския диалог в подкрепа на трудовата заетост.						
3.1	Популяризиране на националните и местни инициативи насочени към подобряване достъпа на лица от уязвимите групи до пазара на труда	2025-2027 г.	Периодични срещи за отчитане на напредъка и решаване на възникнали проблеми	Община Елена, Дирекция „Бюро по труда”, работодателски организации, представители	Не са необходими средства	Брой проведени срещи, кръгли маси, дискусии и срещи,

				на уязвимите групи		
3.2	Привличане на работодателските организации за партньор	2025-2027 г.	Срещи с представители на местни организации	Община Елена, Дирекция „Бюро по труда", работодателски организации, представители на уязвимите групи	Не са необходими средства	Брой проведени срещи, кръгли маси, дискусии
Цел 4: Наемане на работа на лица, принадлежащи към етническите малцинства, според образованието и квалификацията им						
4.1	Подобряване на достъпа до пазара на труда на лица от уязвимите групи и повишаване на дела на заетите сред тях	2025-2027 г.	Инициативи, насърчаващи активирането на безработни и икономически неактивни лица	Дирекция „Бюро по труда" и ОПРЧР	Не са необходими средства	Брой лица започнали работа в резултат на проведени трудови борси
4.2	Устройване на работа на несубсидирани работни места	2025-2027 г.	Предлагане на подходящи работни места на безработни лица от уязвимите групи	Дирекция „Бюро по труда", АЗ, частни фирми, Община Елена	Не са необходими средства	Брой устроени на първичен пазар

4. Приоритет ЖЛИЩНИ УСЛОВИЯ

Оперативна цел: Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура и инфраструктура за публични услуги.

№	Мерки	Срок за реализация	Вид на дейността	Отговорна институция	Финансиране на дейността	Индикатори
Цел 1: . Подобряване на жилищните условия в квартали с компактно ромско население						
1.1	Подобряване на жилищната среда	2025-2027 г.	Рехабилитация на съществуващи пътните настилки	Община Елена	В рамките на утвърдения бюджет и	Брой реконструирани пътни настилки

					Програми и проекти	
Цел 2: Осигуряване на подходящо жилищно настаняване на малцинства останали без жилища.						
2.1	Осигуряване на алтернативно настаняване в случаи на останали без жилища лица от уязвими групи	2025-2027 г.	Настаняване на лицата в случаи на оставане без жилище	Община Елена	Общински бюджет чрез Републикански бюджет	Осигурени алтернативни жилища с по-добра жизнена среда
Цел 3: Формиране на отношение на отговорен и добър стопанин та жилището и квартала						
3.1	Полагане грижа на добър стопанин на квартала и населеното място.	2025-2027 г.	Подобряване на жизнената среда, чрез организиране на различни мероприятия – екологични, образователни беседи и др.	Община Елена	Общински бюджет	Брой лица включени в мероприятия по подобряване на жизнената среда

5. Приоритет ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И АНТИДИСКРИМИНАЦИЯТА

Оперативна цел: Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на „език на омразата”.

№	Мерки	Срок за реализация	Вид на дейността	Отговорна институция	Финансиране на дейността	Индикатори
Цел 1: Повишаване гаранциите на ефективна защита на правата на българските граждани в уязвимо социално положение, принадлежащи към различни етнически групи						
1.1	Повишаване на осведомеността на лица от уязвимите групи относно домашното насилие	2025-2027 г.	Провеждане на кампании за повишаване на осведомеността относно домашното насилие	МКБППМН; Отдел ”Закрила на детето” към ДСП	Средства от програми и проекти	Брой участници в кампаниите за повишаване на осведомеността относно домашното насилие
1.2	Повишаване на ефективността на системата за социални услуги	2025-2027 г.	Повишаване квалификацията на работещите в социалната	Община Елена	Средства от програми и проекти	Брой проведени обучения, брой ; брой обучени социални работници

			сфера, включително и за работа в мултиетническа среда			
Цел 2: .Подобряване на ефективността на работа на служителите от Община Елена с полицейските служители в мултиетническа среда при спазване на стандартите по правата на човека						
2.1	Повишаване на квалификацията за ефективна дейност на служителите в мултиетническа среда	2025-2027 г.	Провеждане на срещи за повишаване на ефективното спазване на Наредба на Общински съвет за поддържане на обществения ред на територията на Община Елена	Община Елена и РУП Елена	Средства от програми и проекти	Брой полицейски служители обучени да работят в мултиетническа среда Брой беседи в кварталите с етнически малцинства
2.2	Превантивна работа по спазване на обществения ред	2025-2027 г.	Съвместно планиране на работни срещи с полицейски служители и обществеността за предотвратяване извършването на кражби и злоупотреби	Община Елена и РУП Елена	Не са необходими	Брой работни срещи и лица участвали в тях конкретни резултати
2.3	Подпомагане на дейността на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни деца чрез включване на представители от уязвимите групи и НПО в комисията	2025-2027 г.	Съвместни работни срещи между МКБППМН и представители на НПО и обществеността	Община Елена, РУП Елена, и представители на общността	Не са необходими средства	-брой срещи -брой обхванати лица - брой разрешени случай
Цел 3: Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез спорт						
3.1	Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез спорт	2025-2027 г.	Провеждане на спортни празници	Училищни ръководства, Община Елена	Средства от програми и проекти	-брой проекти -брой участници, -брой проведени спортни празници

6. Приоритет КУЛТУРА И МЕДИИ

Оперативна цел: Подобряване на условията за равнопоставен достъп на ромската общност до обществения културен живот, съхранение и популяризиране на ромската традиционна култура, развитие и популяризиране на творчеството като фактори за културна интеграция и социално сближаване. Преодоляване на езика на омразата и възпроизвеждането на предразсъдъци към ромите в медиите с оглед на изграждане на позитивен образ на общността.

№	Мерки	Срок за реализация	Вид на дейността	Отговорна институция	Финансиране на дейността	Индикатори
Цел 1: Съхраняване и популяризиране на традиционната култура на етносите						
1.1	Постигне на културна интеграция на уязвимите групи	2025-2027 г.	Участие на представители на етническите групи в мероприятия от Общинския културен календарен	Община Елена	Общински бюджет	Брой проведени прояви и брой на включени участници
1.2	Развитие на любителското изкуство сред представители на различни етнически групи, като предпоставка за професионално развитие и реализация	2025-2027 г.	Стимулиране на творческите интереси и Развитие на школи и извънкласни дейности с деца от различни етноси по изкуства и включване в различни самодейни състави	Община Елена, училища	Брой обхванати лица в дейностите	1.2
Цел 2: Представяне на етносите – проблеми, традиции, култура и съвременни достижения във всички сфери на обществения живот в печатните и електронни медии						
2.1	Обществено представяне на информация за проблеми, традиции, култура и съвременни достижения сред представители на етническите групи	2025-2027 г.	Отразяване на събитията чрез медиите и в общинският вестник и сайта на Община Елена	Община Елена, Медии	Не са необходими Общинският вестник и електронния сайт на Община Елена	Брой публикации в печатните и електронни медии

V. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

Усилията на Община Елена са насочени към създаване на устойчива схема за сътрудничество между местните институции, представителите на уязвимите групи и неправителствените организации. Изграждането на такова сътрудничество и поддържането на постоянен диалог е предпоставка за реализиране на стратегиите за интеграция, с гаранция за икономически просперитет. Решаването на проблеми на уязвимите групи с помощта на представители на тези групи, чрез активни действия за реализиране на съвместни програми, европейски и национални проекти, информиране и превенция, са залогът за бъдещо развитие.

Конкретно в края на периода на плана за действие се стремим да постигнем:

- Устойчивост на процеса за интеграция на уязвимите групи;
- Обхващане на всички деца и ученици подлежащи на задължително обучение;
- Увеличаване броя на завършилите средно образование;
- Увеличаване на посещаемостта на учебните часове от учениците застрашени от отпадане;
- Ограничаване броя на отпадналите ученици;
- Намаляване на ранните раждания и съжителство на семейни начала;
- Увеличаване на имунизираните от подлежащите за имунизация;
- Увеличаване на броя обхванати лица от уязвимите групи от общинските социални програми;
- Увеличаване на броя на заети, включени в квалификационни курсове за безработни;
- Подобрен достъп на лицата от уязвимите групи до здравни и профилактични услуги;
- Изграждане на нови зелени площи и детски площадки;
- Подобряване на техническата инфраструктура в кварталите;
- Повишена осведоменост на целевите групи за ролята на ЕС и по-специално за популяризиране на добри практики и примери от реализирани проекти в областта на интеграцията на лица от уязвимите групи.

VI. МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО.

Оценката на изпълнението на плана за действие се осъществява чрез мониторинг и прилагане на различни форми за наблюдение и оценка. Мониторинга се осъществява, чрез систематично събиране и анализиране на информация, както и съгласуване на мерките по плановия документ.

Община Елена ще включи заинтересованите страни в осъществяването на оценката и наблюдението.

На база тези функции основните методи на мониторинга са:

- Отчитане на изпълнението на заложените дейности по приоритетите на плана в мониторингов доклад.

- Формиране на коригиращи мерки, с оглед изпълнението на заложените дейности по приоритетите на плана

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Важен фактор за изпълнението на общинския план за действие за периода 2025-2027 г. е да се организира и толерира включването на всички институции, представители на уязвимите групи, както и НПО.

Така ще се гарантира диалог на активното включване на всички лица от уязвимите групи в обществения живот, общинските и европейски програми и проекти, с общата цел да се създаде обединяване усилията на всички за увеличаване на просперитета и икономическото благоденствие на хората от общината.